

EFE

Ascens i caiguda de l'arcàngel Cotino

Alletat per Rita Barberà, va fer carrera política amb Jaime Mayor Oreja i es va doctorar a l'empara del president Francisco Camps. Juan Cotino, president de les Corts valencianes, prepara la seua eixida enmig d'una tempesta judicial que amenaça d'amargar-li la retirada plàcida que havia previst, a l'escalf de l'immens patrimoni acumulat gràcies a l'hòlding familiar.

La casa dels Cotino és una extremitat de la parròquia de la Mare de Déu de la Salut, la patrona de Xirivella. Un apèndix que testimonia els lligams de la família amb la religió catòlica: els Cotino són de l'Opus Dei, i l'Opus Dei, al País Valencià, no seria el que és sense els Cotino. De fet, durant bastants anys, Sedesa, el gegantí conglomerat d'empreses de la nissaga, ha tingut el seu domicili social en aquest mateix indret: plaça de l'Església, número 5.

A un centenar de metres, al número 21 del carrer de Sant Antoni, uns quants homes prenen el sol a la terrassa del Centre Instructiu Musical, popularment conegut com "el casino". És l'únic que sobreviu en un municipi que, de la meitat del segle passat ençà, ha experimentat un creixement demogràfic imparabile. A tocar de València i amb un preu dels habitatges més assequible, Xirivella, que el 1950 no tenia ni 5.000 habitants, va arribar als

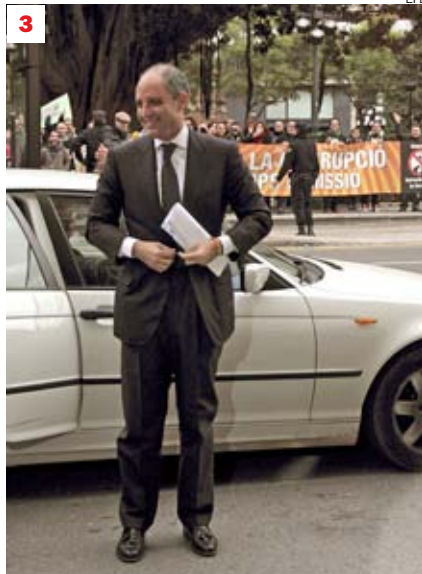
10.000 a l'inici de la dècada dels 60, i als 20.000 en accedir als 70. Ja en compta vora 30.000.

Als Cotino sempre els han conegut amb el malnom dels *casineros*, però Juan Gabriel Cotino Ferrer ja només visita de manera esporàdica el *casinet*, classista com sempre i decadent com mai. Allà es retroba amb la gent del camp, d'ideologia eminentment conservadora, que va envoltar-lo en la seua primera etapa com a representant ciutadà. I és que va dirigir la Cambra Agrària Local, trampolí des del qual va saltar a la cambra provincial. L'any 1975, de bracet de l'alcasser Vicente Hernández, impulsaria l'Associació Valenciana d'Agricultors (AVA), sindicat a què encara pertany.

Aleshores tenia 35 anys i alternava la supervisió dels horts familiars amb la gestió de Construcciones Cotino, mercantil que el pare havia posat en funcionament i que ha esdevingut una de les

1

3

4

2

5

1. Juan Cotino, darrere del també regidor José Luis Olivás, el 5 de juliol del 1991, durant la primera presa de possessió de Rita Barberà com a alcaldessa de València. 2. Francisco Camps, que era el regidor més jove, va començar a establir-hi una relació estreta. 3. Anys a venir Camps faria Cotino conseller i president de les Corts, i el 12 de desembre del 2011, el dia en què s'iniciava el seu judici, va arribar al TSJCV en el cotxe particular d'aquell, que anava al volant.

principals concessionàries i contractistes d'obra pública de la Generalitat Valenciana. Els negocis sempre van ser cosa de Juan i del seu germà gran, Vicente, fins que el fill d'aquest, Vicente Cotino Escrivà, va convertir-se en l'hereu avantatjat.

Els altres dos germans Cotino Ferrer, Francisco i Mercedes, mai no van tenir gaire protagonisme: ell, Paco per a tothom, va destacar com a jugador de pilota i va morir jove, a 28 anys, a conseqüència d'un accident de trànsit, mentre ella sempre s'ha mantingut en segon pla.

De partit en partit. De tots, l'únic que ha fet carrera política és Juan. En primer lloc, per bé que fugaçment, a la Unió Democràtica del País Valencià (UDPV), nascuda el 1965, sota la clandestinitat, i autodefinida com a "associació inspirada en el personalisme comunitari, que té per objecte impulsar iniciatives i realitzar activitats que servisquen per a transformar la vida cultural, cívica i política del País Valencià". Fou un intent de bastir una formació de tall democristià arrelada al país i allunyada dels posicionaments secessionistes que, des del punt de vista lingüístic, defensaven les formacions

conservadores. Una dreta homologable a qualsevol dreta moderada europea.

A la UDPV van aixoplugar-se Vicent Ruiz Monrabal, Vicent Miquel i Diego, Ernest Sena, Vicent Diego o Francesc de Paula Burguera. Cotino, un dels caps visibles a l'Horta Sud, no va figurar a cap papereta electoral, però qui va coincidir-hi, el recorda amb molt de respecte. En qualsevol cas, les urnes van girar-li l'esquena, a la UDPV, i l'any 1977, va dissoldre's al si de la UCD.

Va ser amb el partit d'Adolfo Suárez que Juan Cotino va comparèixer a unes eleccions per primera vegada. En els comicis municipals del 1979 fou un dels sis regidors ucedistes escollits a Xirivella, la tercera força per darrere dels socialistes, que van quedar-se l'alcaldia gràcies als seus vuit regidors i el suport dels comunistes, que van obtenir-ne set. El biaix obrerista de Xirivella quedava patent.

L'últim any d'aquella primera legislatura, el 1983, Xirivella va celebrar la coronació de la Mare de Déu de la Salut, uns actes en què Cotino va involucrar-se personalment i que van resultar tan reeixits que l'any següent va idear una altra celebració: la del 300 aniversari de la

parròquia, que, no obstant això, era una fita més controvertida. No debades, una part de l'església és d'estil gòtic i, per tant, més antiga encara, motiu pel qual van sorgir veus discrepants. Finalment les celebracions van ajornar-se un any i van girar al voltant del tercer centenari del rellotge, que data del 1685.

Per contra, quan hom va suggerir de convocar un aplec de totes les poblacions que veneren la Mare de Déu de la Salut, la negativa va procedir de Cotino i els seus, recelosos de l'origen català –la imatge original procedeix de Sabadell– i de la compartició amb Algemesí (Ribera Alta), Ibi (Alcoià) i el municipi mallorquí de Manacor. Als inicis de la represa democràtica l'ombra dels Països Catalans era massa allargada encara, i els sectors conservadors locals no volien ni sentir-ne a parlar.

En dissoldre's la UCD, Juan Cotino va participar en la creació del Partit Demòcrata Popular (PDP), una de les formacions que s'integrarien a Aliança Popular (AP). De qualsevol manera, no va retornar a la política activa fins el començament de la dècada següent i més enllà dels límits geogràfics estrictes del

4. La connexió democristiana va servir a Cotino per fer-se un lloc a Madrid. El primer ministre de l'Interior de José María Aznar, Jaime Mayor Oreja, va nomenar-lo director general de la policia, i Rajoy l'hi mantindria.

5. Eren anys en què alternava amb el jutge Baltasar Garzón, que més endavant destaparia el cas Gürtel i es convertiria en un dels grans enemics del PP. 6. Al capdavant de les forces de seguretat de l'Estat va posar en marxa la policia de proximitat.

seu municipi: Rita Barberà va incloure'l a la candidatura del PP que l'any 1991 –després de tancar un pacte de govern amb la Unió Valenciana de Vicente González Lizondo– l'encimbellaria a l'alcaldia. En aquella llista figuraven dos futurs presidents de la Generalitat, Jose Luis Olivas i Francisco Camps, amb qui Cotino va teixir una amistat especial. Camps s'estrenava en política com a regidor de Trànsit mentre Cotino s'ocupava de la seguretat ciutadana, la primera responsabilitat de gestió pública que també assumia, i no sense rebombori.

D'una banda, va instaurar la policia de barri, cosa que el va fer molt popular fora de València. De l'altra, les fitxes policials dels detinguts van passar a incloure informació sobre la raça i l'orientació sexual de l'individu, una circumstància que va aixecar força polèmica. El 1995, però, Cotino repetiria al capdavant de la regidoria amb una Barberà que va passar de tenir vuit regidors a tenir-ne 17. La piconadora electoral del PP s'havia posat en marxa, i no sols al País Valencià.

Quan el 1996 José María Aznar s'estrena a la Moncloa, nomena el democristià Jaime Mayor Oreja ministre de l'Interior, i una de les primeres designacions que fa és la del responsable de la policia: Juan Cotino, una persona de la seua confiança, amb qui comparteix una fe intensa, s'erigeix com a nou director general. A València deixa com a deixeble Miquel Domínguez, oriünd de Bocairent (Vall d'Albaida) però instal·lat des de jove a Xirivella. Un altre home de l'Opus Dei al comandament –encara avui– de la seguretat ciutadana a València.

És així com passa a residir vora set anys a Madrid, tres dels quals amb Francisco Camps –secretari d'Estat, primer, i vice-president del Congrés, després– com a company de pis. La vivenda de Cotino és tan gran com l'amistat que els uneix, raó per la qual el futur president valencià no dubta gens a instal·lar-s'hi.

Quan el febrer del 2001 Mayor Oreja abandona el ministeri per tal de centrar-se en la política basca, el seu relleu, Mariano Rajoy, li renova la confiança. Cotino no retorna a València fins el setembre del 2002, moment en què passa a ocupar la delegació del Govern espanyol, precisament en substitució de Camps, que ha desenvolupat transitòriament aquestes funcions per tal de projectar-se com a candidat a la presidència de la Generalitat del 2003. Eduardo Zaplana ja és ministre i el clan cristià del PPCV no pot evitar fregar-se les mans.

Fet i fet, Camps i Cotino mai no van perdre de vista el País Valencià, i en el cas del segon, freqüentava tant Xirivella que les forces de seguretat de l'Estat vigilaven de manera permanent la menuda plaça de l'Església, per por d'un atemptat o un segrest. L'accés de Cotino a la direcció de la policia havia coincidit amb una ofensiva d'ETA que va incloure l'assassinat –condicionat a un acostament de presos que no es va produir– del regidor basc Miguel Ángel Blanco.

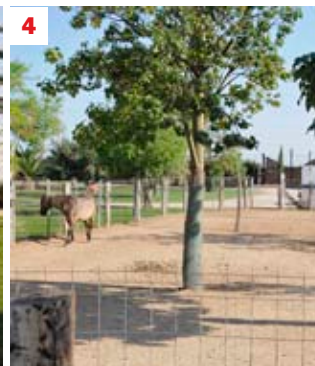
Sis mesos més tard, el gener del 1998, el grup armat va anunciar un cessament de la violència que seria efímer i de què els populars en dirien “treva trampa”. Cotino va prendre'n nota i va desconfiar, per sempre més, de qualsevol procés de pau que no comporte la petició de perdó i el lliurament unilateral de les armes.

Així, el febrer passat, amb motiu del procés de verificació de desarmament,

7. Un cop va abandonar el consistori valencià, Cotino va deixar-hi Miquel Domínguez –també de l'Opus Dei i també provinent de Xirivella–, qui encara dirigeix la policia local. 8. Com a conseller de Benestar Social va aprovar tot de concerts a les empreses de la seua família, i com a titular d'Agricultura, va capitanear la guerra de l'aigua que va generar el transvasament de l'Ebre. 9. Juan Cotino va jurar el càrrec de president de les Corts, el juny del 2011, amb una creu duta per ell a la mesa de l'hemicicle.

va afirmar que “l’astuta serp” d’ETA “s’engolirà” els intermediaris internacionals. “Siguem clars”, va escriure al seu bloc, “si ETA tinguera la més mínima intenció de lliurar les armes, la policia ja les tindria al seu poder”. “Avui, a qualsevol lloc de França, Veneçuela o Mèxic, els criminals continuen entrenant-se, disparant les seues pistoles fumejants”.

Durant els anys de govern de José Luis Rodríguez Zapatero, Cotino tampoc no va estalviar retrets en aquest sentit. Va assegurar que l’executiu socialista havia transferit a ETA diners dels fons reservats, i després de l’atemptat a la terminal 4 de l’aeroport de Barajas, va mostrar-se més implacable encara: “Hi ha un principi que naix del marxisme, segons el qual el fi justifica els mitjans, i per a alguns el fi d’ETA justifica qualsevol mitjà, negociació inclosa”. Cotino tenia la certesa que Zapatero continuava dialogant-hi.

Del seu pas per la direcció general de la policia perviu, sobretot, la comissaria de Xirivella, inexistent fins aleshores. Juan Cotino va fer mans i mànigues perquè fóra una realitat, tot i les reticències de destacats membres del seu partit.

FOTOS: PRATS I CAMPS

Més petjades. Aquesta no és, ni de bon tros, l’única petjada de la nissaga a la població. La piscina descoberta va ser obra seua, després que la Diputació descartara la resta d’ofertes presentades. I el llot nou del riu Túria –dut a terme del 1965 al 1969 i que fita amb la part oriental del municipi– va executar-se, en bona mesura, amb maquinària dels Cotino.

Però, per damunt de tot, a Xirivella la figura de Juan Cotino va associada al club Xilvela i al centre esportiu Faitanar. Dos espais lúdics en què els joves feien els deures i esport, veien pel·lícules i organitzaven excursions. Inaugurats a la dècada dels seixanta, els xiquets i les

xiquetes –captats a l’escola i la parròquia– hi anaven per separat. Els monitors acostumaven a parlar en català, un fet cridaner per a molts d’ells, acostumats al monolingüisme de l’època. Ocasionalment hi havia missa i els capellans suggerien als joves d’expiar pecats. “No ets bon home si no et confesses”, els deien.

Xilvela era a Xirivella allò que el club Dardo era a València. Juan Cotino, supernumerari de l’Opus Dei, sempre ha destinat una part dels diners a estendre la fe catòlica des de la visió de *l’Obra*.

L’alqueria Dolores, la imponent finca a la conjunció de Xirivella amb Alaquàs i

Picanya on ara resideix amb el seu germà Vicente, n’ha estat un altre escenari. Ha acollit actes de tota mena: des de corregudes de bous fins a paelles cuinades per Juan Cotino mateix. La Fundació Coso, estretament lligada a l’Opus, hi ha fet trobades i l’amfitrió no ha tingut inconvenient a rebre els assistents amb davantal blanc. Els clavaris, els seus fills i les seues esposes també hi són assidus. Hi han arribat a aplegar-se més de dues-centes persones, en alguna ocasió.

Quan Francisco Camps va ser imputat en el *cas Gürtel* i la seua situació política es va anar complicant, l’alqueria Dolores

1, 2, 3 i 4. L'alqueria Dolores, a la confluència dels termes municipals de Xirivella, Alaquàs i Picanya, ha estat la seu de trobades de tota mena: polítiques, religioses, festives... I és on ara viuen Juan Cotino i el seu germà Vicente. Hi ha gronxadors per a nens i cavalls, i en el passat fins i tot va acollir una plaça de bous. **5.** L'antiga casa dels Cotino, al centre de Xirivella, és a tocar mateix de la parròquia de la Mare de Déu de la Salut.

6. Com a director general de la policia espanyola, Cotino va fer possible que Xirivella disposara d'una comissaria pròpia. **7.** El Centre Instructiu Musical, popularment conegut com "el casino", continua sent el centre de reunió dels sectors més conservadors de la població. **8.** La piscina descoberta, executada per l'empresa dels Cotino ja fa algunes dècades. **9.** El monòlit en record del pas de Joan Pau II, el 1982, mai no beneït i traslladat pedra a pedra al terme de Mislata.

també va esdevenir l'escenari de conclaves secrets de gran transcendència.

Juan Cotino va convertir-se en el muscle on Camps es consolava i en el seu primer suport moral, família a banda. La fe com a bàlsam i la confiança cega en la providència. Camps va refugiar-se en les pregàries diàries, pensant que això el salvaria d'un judici que tothom considerava inevitable. En decretar-se'n l'obertura, el 15 de juliol del 2011, el president valencià va dimitir de manera precipitada, després d'una reunió tensa a sa casa en què hi havia presents Rita Barberà, l'ex-ministre Federico Trillo –un altre

representant insigne de l'Opus Dei– i, per descomptat, Cotino. Va ser ell, de fet, qui el va dur en el seu cotxe privat fins a la porta del Tribunal Superior de Justícia (TSJCV) el 12 de desembre d'aquell any, quan va iniciar-se la vista oral.

No n'hi havia per a menys. A més de l'amistat, Cotino li devia tot el que havia sigut a la Generalitat: conseller d'Agricultura, Pesca i Alimentació del 2004 al 2007, de Benestar Social entre el 2007 i el 2009, i de Medi Ambient, Aigua, Urbanisme i Habitatge, del 2009 al 2011, en els últims dos casos ostentant, a més, la condició de vice-president tercer.

Per acabar, el juny del 2011 Camps va elevar-lo a la presidència de les Corts, de manera que es va convertir –encara ho és– en la segona autoritat valenciana. Va jurar el càrrec amb una creu duta des del seu despatx i va ser amb aquest títol que Cotino va transportar l'acusat Camps fins a les dependències del TSJCV.

Un president molt limitat. En realitat, els dots polítics de Cotino són més aviat limitats. El discurs visceral li para bé, per exemple quan es va oposar a la derogació del transvasament de l'Ebre decretada pel Govern de Zapatero, però

li costa molt conduir els debats parlamentaris. Les errades lèxiques i gramaticals són la tònica habitual, així com la propensió a expulsar diputats de l'oposició: “¡Le abandono que deje la sala!”, va etzibar –exaltadíssim– a Mònica Oltra, diputada de la coalició Compromís. En canvi, amb els representants del seu partit es mostra ben lax.

Llegeix malament, de manera deliberada, aquelles expressions que considera “massa catalanes” i, en ocasions, cau en el parany de la seua ignorància. En una votació amb dues urnes tancades, un dels diputats va introduir per equivocació un sobre a l'urna que no tocava, i Cotino, en obrir-la i adonar-se'n, va avisar que hi havia hagut “una deposició incorrecta”.

Molt més greu va ser la frase que va dedicar a Oltra després que ella haguera acusat Sedesa d'obtenir una plusvàlua de 28.000 euros a través de l'empresa Cabanyal 2010, creada per executar l'ampliació de l'avinguda de Blasco Ibáñez, que migpartiria aquest barri de València. “Tindria vergonya, si fóra pare, de tindre una filla com esta, però com possiblement no el coneix... Moltes gràcies”, li va respondre textualment.

Quan Oltra va fer els tràmits d'adopció dels seus dos fills etiòps, la Conselleria de Benestar Social –que va dirigir Cotino– va tenir accés a dades personals de la diputada segons les quals va nàixer amb el nom de Mònica Jarque Tortajada, els dos cognoms de sa mare. Oltra no va poder incorporar el seu primer cognom real fins els 11 anys, gràcies a la reforma del codi penal que va permetre als pares separats d'inscriure els fills que havien tingut després de la separació.

La moral de Cotino, però, li impedia assumir-ho. La mateixa moral que el 1982 va impulsar-lo a promoure un monòlit a Xirivella en record de la visita de Joan Pau II. Ubicat al bell mig de la carretera que uneix l'aeroport de Manises i València, mai no va ser beneït pel papa, com els promotors havien anunciat. En transitar per aquell punt, el papamòbil va passar tan de llarg com Mister Marshall.

Cotino va haver de conformar-se amb la fotografia que presideix l'entrada a l'alqueria Dolores, en què apareix besant la mà del sant pare. I en té una altra amb Benet XVI, de regust més amarg encara.

Víctor Maceda

Juan Cotino, amb ulleres negres, entre Ricardo Costa i Vicente Rambla, que han vist com el cas Gürtel liquidava les seues carreres polítiques. El pròxim ben bé podria ser ell.

La mà que engronsa el bressol

Encara no ha resultat imputat, però Juan Cotino apareix com a donant en els ‘papers de Bárcenas’. A més, va coordinar la polèmica visita del papa Benet XVI, va gestionar –de manera igualment polèmica– l'accident de metro ocorregut pocs dies abans i ha declarat com a testimoni pel saqueig de la depuradora de Pinedo. És l'ombra ubiqua.

“Ja som en Setmana Santa, uns dies que als cristians ens recorden una part de la vida de Jesús que ens haguera agradat que no haguera ocorregut mai: la de carregar amb la creu. Voldríem saltar de diumenge de Rams a diumenge de Resurrecció”.

Això escrivia el proppassat 12 d'abril Juan Cotino en el seu bloc personal i això mateix desitjaria per a la seua vida

privada: que tot plegat fóra un malson i no haguera de carregar amb la creu plena de casos foscos que, de cop i volta, se li han acumulat com a penitència.

Al llarg de la seua trajectòria política, sempre ha actuat des dels bastidors. Ja siga pel seu caràcter auster –que li reconeixen fins i tot els seus detractors– o ja siga perquè és conscient de quines són les seues capacitats, el ben cert és que